

Eduskunnan talousvaliokunta

Lausuntopyyntö

E 11/2020 vp

**Valtioneuvoston selvitys: Päästökauppaa koskevat valtiontuen suuntaviivat vuoden 2020 jälkeen; komission luonnos suuntaviivoiksi**

EU:n komissio julkaisi luonnoksen päästökauppaa koskeviksi valtiontuen suuntaviivoiksi kaudelle 2021—2030 tammikuun 14. päivänä 2020. Komissio järjesti asiasta kokouksen jäsenvaltioiden ja Euroopan talousalueen maiden edustajille 11.2.2020, ja komission kirjallinen kuuleminen päättyi 10.3.2020. Komission tarkoituksena on antaa suuntaviivat vuoden 2020 aikana.

Suuntaviivojen tarkoituksena on säätää tuesta, jolla hyvitetään päästökaupasta johtuvaa sähkön hinnan nousua sellaisille toimialoille, jotka ovat alttiita merkittävälle hiilivuodon riskille.

Teknologiateollisuus ry kannattaa Suomen näkemystä siitä, että päästökaupan valtiontuen uudet suuntaviivat ovat tarpeen koskien päästökaupan epäsuorien kustannusten kompensaatiotukea. Kannatamme myös Suomen näkemystä, joka tukee komission ehdotusta kompensaatiotuen suuruuden perustumisesta määräytymisvuonna toteutuneeseen tuotokseen tai sähkönkulutukseen.

Toisin kuin Suomen kannassa on esitetty, Teknologiateollisuus ry:n mielestä kompensaatiotuen tuki-intensiteetti tulisi säilyttää ennallaan koko kauden 2021-2030, koska päästöoikeuden hinta tulee nousemaan ja sen myötä tuen tarve kasvamaan. Suomeen suunnitellut teollisuuden investoinnit rakentuvat tuotantovaiheeseen 2030-luvulla, joten kompensaaation kaltaisella siirtymäkauden tuella on keskeinen rooli teollisuuden muutoksessa vähähiiliseksi.

Teknologiateollisuus ry:n näkemyksen mukaan Euroopan ja Suomen päästöjen vähentämistä ohjaavat yksiselitteisesti Euroopan vihreän kehityksen ohjelma (Green Deal) ja siitä johtuvien ilmastotavoitteiden kiristymisen myötä vahvistuva päästökaupan ohjausvaikutus. Kompensaatiotuen tuki-intensiteetin samanaikaisella kiristämisellä ja siitä seuraavalla sähkøkustannusten nousulla saattaa olla jopa ilmastolain tavoitteiden saavuttamisen kannalta kielteisiä vaikutuksia koska sähkön saatavuus ja kilpailukykyinen kustannus muodostavat avainedellytyksen prosien päästöjen vähentämiselle sähköistyksen avulla.

Komission luonnoksen mukaan sähköntuotannon päästökerroin määritettäisiin jatkossa markkina-alueelle, johon kuuluvat vain Suomi ja Ruotsi. Teknologiateollisuus ry jakaa Suomen näkemyksen siitä, että komission ehdotus ei kuvaa todellisuutta. Pohjoismaiden tukkusähkömarkkina-alue muodostaa yhtenäisen markkinapaikan kattaa kaikki Pohjoismaat.

Suomi on Euroopan jäsenmaiden joukosta se, jonka teollisuus on kaikkein energia- ja sähköintensiivisintä. Erityisesti suomalainen metallinjalostusteollisuus on sähköistänyt

tuotantoaan merkittävästi enemmän kuin muissa EU:n jäsenmaissa toimiva vastaava teollisuus. Teollisuudella on lisäksi suunnitteilla useita uusia investointeja uuteen teknologiaan, joiden avulla Suomen päästöt tulisivat vähenemään 2030-luvulla lähes kokonaan, esimerkkinä tästä on SSAB:n Raahen terästehtaan muutos fossiilittomaksi. Suomalainen metallinjalostusteollisuus on merkittävässä määrin mukana investoimassa myös akkumetalliteollisuuden synnyttämiseen Suomessa.

Teknologiateollisuus ry esittää, että Suomi tukee komission esityksen mahdollisuutta lisätä kompensatiolain hiilivuotolistalle sellaisia toimialoja, joiden hiilivuotoriski on luokiteltu keskikorkeaksi. Tällaisia toimialoja ovat kuparin ja nikkelin tuotanto.

Teknologiateollisuus ry ei näe estettä sille, että kompensatiotuki muutetaan ehdolliseksi. Tuen edellytykset pitää voida asettaa kansallisesti mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti. Komission esittämistä vaihtoehdosta (investoinnit energiatehokkuuteen ja päästöjen vähentämiseen sekä sähkön ominaispäästöjen vähentäminen) kaikki ovat Suomen kannalta melko huonosti toimivia:

1. Energiakatselmusten suosittlemien energiatehokkuusinvestointien toteuttaminen, jos niiden takaisinmaksuaika on enintään 5 vuotta.

- Hiilivuotouhan alla toimiva teollisuus tarvitsee kompensaaion joka vuosi mutta energiatehokkuusinvestointeja tehdään vain silloin, kun ne ovat teknistaloudellisesti perusteltuja.

2. Pienennettävä sähkönkulutuksensa hiilijalanjälkeä.

- Teollisuus hankkii sähkönsä yleensä vapaasti toimivilta sähkömarkkinoilta eikä sillä ole mahdollisuuksia vaikuttaa siihen, millä tuotantotavoilla ostosähkö on kulloinkin tuotettu.

3. Kompensatiotuesta vähintään 80 % on investoitava laitoksen päästöjen vähentämiseen.

- Tukea ei tule korvamerkitä päästövähennysten toteuttamiseen, koska pelkästään sähköä käyttävistä prosesseista ei aiheudu hiilidioksidipäästöjä ja osa Suomen teollisuusprosesseista on jo niin pitkälle sähköistettyjä, että niiden päästöjen edelleen vähentäminen ei vaadi esitetyn suuruisia investointeja.

Suomen pitkäaikaisen edun kannalta merkityksellistä olisi kompensatiotuen kohdentaminen esimerkiksi vähähiilisyysinvestointeihin sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Teknologiateollisuus korostaa, että kompensatiotuki on keskeinen keino turvattaessa eurooppalaisen sähköintensiivisen teollisuuden kilpailukyky suhteessa kolmansiiin maihin sekä vähennettäessä hiilivuodon riskiä. Tästä syystä kompensatiotukea on jatkettava myös Suomessa.

Kunnioittavasti

Helena Soimakallio  
Johtaja, Kestävä kehitys  
Teknologiateollisuus ry